

УДК 32.321:[329]

Л. Я. Угрин
кандидат політичних наук, доцент,
докторант кафедри теорії та історії політичної науки
Львівського національного університету імені Івана Франка

СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНІ ВИМІРИ ПОЛІТИЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Постановка проблеми. Світоглядно-методологічні зсуви в межах постпозитивістської соціальної науки кінця ХХ ст., так звані «повороти» – антропологічний, культурний, лінгвістичний, комунікаційний – стали відображенням зростаючої чи навіть самостійної ваги нематеріальних (суб'єктивних, «ідеальних») чинників як значимих змінних для пояснення причин і передумов суспільних процесів у сучасних суспільствах. У контексті цих «поворотів» уявлення, переконання, ідеї, цінності, ідентичності, дискурси, фрейми, тобто все, що «знаходиться в головах» людей і складає когнітивний вимір їхнього буття, формують дискурсивні умови і задають рамки для діяльності суб'єктів і протікання подій, не детермінуючи їх однозначно. Це дає підстави розглядати суб'єктивні чинники в політиці постмодерних суспільств первинними й основними механізмами конструювання інтересів, структур, інститутів та їхніх функцій, на протизагу позитивістам, які вважають, що структуру інтересів задає матеріальний контекст, об'єктивно й аналітично верифікований. Серед «ідеальних» чинників політичних процесів особливо впливовими в умовах глобальних трансформацій є ідентичності, які формують моделі самовизначення суб'єкта та інтегрують в собі інші суб'єктивні й соціокультурні передумови розвитку спільнот.

«Поворот» до вивчення суб'єктивних чинників, ідей в широкому розумінні, перетворив ідентичність з предмету в категорію аналізу. Одночасно міждисциплінарний характер ідентичності, її широке проникнення в дискурс соціальної та політичної практики перетворили його на розмите багатозначне поняття. Уже в 1978 р. американський вчений В. Маккензі, автор одного з перших комплексних досліджень, в якому предметом аналізу та концептуалізації постає безпосередньо політична ідентичність, констатував надмірність використання слова «ідентичність», перетворення його на «кліше», що загрожували втраті змісту [16, с. 11]. На «перевиробництво» в теоретизуванні ідентичності як причину кризи «ідентичності» в соціальних науках вказують Р. Брукейкер і Ф. Купер [1, с. 66]. Невизначеність епістемологічного статусу поняття «ідентичність», «політична ідентичність», багатозначність його інтерпретацій, нерідко вживання як поняття, яке само собою розуміється, створюють труднощі в дотриманні рамок предметного поля його аналізу і застосування в межах політичної науки. У цьому сенсі актуальним залишається теоретизування щодо сутності поняття «ідентичність», визначення його основних вимірів.

Вивчення політичної ідентичності також має суспільну актуальність, зумовлену вагомим впливом

на процеси суспільно-політичних трансформацій і зміцнення державності в сучасній Україні, побудови її демократичних інститутів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідентичність та політична ідентичність, починаючи з робіт Е. Еріксона, який вважається автором і популяризатором цього поняття, стала предметом вивчення багатьох вчених – західних та вітчизняних. Серед західних вчених назвемо К. Аппіаха, Р. Баумайстера, П. Бергера, З. Баумана, Р. Брубейкера, А. Вагнера, С. Гантінгтона, Е. Гідденса, Л. Гейтса, Ф. Глісона, М. Кастельса, Ф. Купера, В. Маккензі, А. Мелуччі, Т. Лукмана, К. Калхуна, І. Нойманна, У. Лаклау, Ш. Муфф, Е. Сміта, В. Хесле, Ю. Габермаса, Ч. Тейлора, Л. Хадді, Ст. Холла та ін. На пострадянському просторі тематика політичної ідентичності розпрацьовувалась лише з кінця 90-х рр. Вітчизняні вчені на основі рецепції західних теорій також присвятили проблематиці політичної ідентичності чимало ґрунтовних праць. Серед них – В. Андрусів, В. Даренська, М. Кармазіна, М. Козловець, А. Колодій, Н. Мельник, Г. Мінєнков, Л. Нагорна, Н. Пашина, Н. Пелагеша, О. Попова, І. Семененко, Н. Федотова та ін., в яких досліджувались різні аспекти політичної та колективних ідентичностей. Слушним є висновок Л. Нагорної про «ефект революціонізуючого чинника» [4, с. 33], який мав феномен ідентичності у формуванні наукового, політичного та публіцистичного дискурсів в Україні і загалом на посткомуністичному просторі. Однак через багатозначність, множинність інтерпретацій, зумовленість історичним і соціально-політичним контекстом, політична ідентичність та її виміри залишаються в ситуації «рефлексивної реальності» актуальним предметом дослідження, особливо з огляду на теоретичний плюралізм, який характеризує постнеокласичну науку і впливає на пояснювальний потенціал поняття.

Отже, **мета статті** – з'ясувати сутність та структурні виміри політичної ідентичності сучасних умов.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «ідентичність» набула поширення в дискурсі соціальних наук у 60–70-х рр. минулого сторіччя завдяки термінологічному оформленню в працях Е. Еріксона, А. Строса, І. Гоффмана, П. Бергера. Поняття ідентифікація з'являється раніше – в працях З. Фрейда й у психологічних дослідженнях електоральної поведінки, партійних преференцій американських вчених (А. Зігфрід, П. Лазерсфельд, Б. Берельсон, Г. Года). Поняття «ідентичність» стало «наступником» понять «тотожність», «самосвідомість», «самість», «характер», «Я», «автентичність», які з часів античності поступово сформувалися у філософському дискурсі

сі, але актуалізувалися на рівні наукових рефлексій і на рівні соціальних практик лише у період Модерну. Поняття «ідентичність» символізувало подолання в соціальних науках універсалістських і субстанціоналістських підходів, характерних для дискурсу тотожності, акцентувало на зовнішніх чинниках ідентифікації, соціальній обумовленості ідентичності індивіда (загалом суб'єкта), його потреб і відчувати зв'язок з групою (спільнотою) на основі спільних атрибутів. Ф. Глісон у статті «Ідентифікуючи ідентичність» вказує, що «слово «ідентичність» було ідеально пристосовано для обговорення відносин між індивідом і суспільством». Воно відображало «новий вид концептуального зв'язку між цими двома сторонами, оскільки одночасно враховувало і окрему особистість, і сукупність соціальних і культурних особливостей, що наділяли різні групи унікальністю» [15, с. 926]. Термінологічне оформлення поняття «ідентичність» – відповідь на виклики суспільного буття періоду пізнього Модерну, коли стало «набагато складніше встановити, хто ми такі, прийнятним чином підтримувати власну ідентичність в процесі нашого життя та добиватися її визнання іншими» [13, с. 194].

Етимологічно поняття «ідентичність» пов'язують із двома латинськими словами *idem* – той самий та *ipse* – сам. Вони, за словами П. Рікера, зумовили «семантичну двозначність, яка загрожує поняттю ідентичність». Перше *idem* і похідне від нього *identitas* – з лат. «тотожність» – вказує на подібність суб'єкта з кимось або чимось і «містить у собі певну форму незмінності у часі». У другому значенні (*ipse*) поняття ідентичність пов'язане з поняттям «самості» (*ipseite*, англ. – *self*) – індивід тотожний самому собі. Ідентичності в розумінні «самості» відповідають зміни, протилежності виступає поняття «Інший» [6, с. 19]. «Самість» відображає індивідуальність й відмінність в ідентичності.

Отже, в етимології поняття ідентичність закладена дихотомія постійності (усталеності) та змінності феномену. А. Мелуччі також підкреслює, що поняття «ідентичність» «семантично невіддільне від ідеї незмінності», тобто прагнення суб'єкта зберегти унікальні ознаки, що «певною мірою може заважати процесуальному аналізу» ідентичності [17, с. 72], нерелевантно передавати мінливий характер феномену (К. Помян). Загалом кількість критичних інтерпретацій поняття «ідентичність» як категорії аналізу аж до його заперечення щораз збільшується. Хоча одночасно автори підкреслюють зростаючий вплив цього феномену на розвиток сучасних суспільств і держав, а отже, зрозумілим є постійне зацікавлення ним учених. Нам близька позиція представників течії «соціології наукового знання» (*sociology of scientific knowledge*), що методологічно ґрунтувалась на пізнавальних принципах соціального конструктивізму. Аналізуючи характер пізнання та його результати, вони довели, що знання є результатом соціального конструювання їх науковою спільнотою з використанням наявних культурних та інтелектуальних ресурсів, тобто є наслідком соціального консенсусу вчених та впливу домінуючих ідей та теорій (М. Малкей, Д. Блур, К. Кнорр-Цетіна та ін.). Із цього погляду поняття «ідентичність» є результатом такого консенсу-

су і релевантним певному соціально-культурному цивілізаційному контексту.

У літературі існує величезна кількість визначень, яка постійно зростає в геометричній прогресії – від коротких, метафоричних – до складних, інтегрованих, автори яких намагаються охопити якомога більше аспектів та вимірів цього суперечливого прояву людського і суспільного буття. Наприклад, автор терміну, Е. Еріксон, описуючи ідентичність суб'єкта (передовсім індивіда), акцентував на «відчутті тотожності самому собі і неперервності свого існування в часі і просторі, на усвідомленні того факту, що твої тотожність і неперервність визнаються оточуючими» [11, с. 58–59]. Він вирізняв три основні аспекти аналізу ідентичності: почуття ідентичності; процес формування ідентичності; результат формування ідентичності – її конфігурація. М. Гібернау коротко визначила ідентичність «чуттям спільноти» [2, с. 38]. Для М. Кастельса «ідентичність є процесом, самоусвідомлення суб'єктом себе і осмислення ціннісних орієнтирів своєї діяльності на основі певного культурного підходу або групи підходів, що виключає необхідність широкого звертання до інших соціальних структур» [14, с. 6]. Подібно визначив ідентичність С. Гантінгтон – «самосвідомістю індивіда або групи», «продуктом самоідентифікації, розумінням того, що ви або я володіємо особливими якостями, що відрізняють мене від вас і нас від них». Вона «визначає поведінку людини» [8, с. 50] – додамо, що колективну також. Учений вирізняв п'ять «ключових моментів» ідентичності: 1) ідентичністю володіють індивіди і групи. Причому індивіди набувають ідентичності і можуть її змінювати лише в групах. Групова ідентичність менш гнучка, оскільки засновується на наперед визначених параметрах; 2) ідентичності сконструйовані; 3) індивіди і групи володіють множинними ідентичностями; вони можуть доповнювати одна одну або ж конфліктувати; 4) ідентичності визначаються «самістю», вони є результатом взаємодії конкретного індивіда або групи з іншими людьми або групами; 5) значимість альтернативних ідентичностей і для індивідів, і для групи є ситуаційною [8, с. 50–54].

Р. Брубейкер та Ф. Купер, попри критичне ставлення до самого терміну, також виокремили щонайменше основних п'ять його значень: 1) фундамент соціальної чи політичної активності, яка регулюється індивідуальним саморозумінням, а не особистим інтересом; 2) специфічне колективне явище, що передбачає фундаментальну і послідовну тотожність (*sameness*) між членами однієї групи або категорії. Така тотожність може сприйматися об'єктивно (як тотожність об'єктивних характеристик) або суб'єктивно (як усвідомлену через досвід). Вони виявляють себе в солідарності, подібних схильностях чи самосвідомості, або (і) ж колективних діях; 3) ядро індивідуального чи колективного «я» (*self*), або як основний стан соціального організму, воно вказує на щось «глибинне, ґрунтовне, значуще або імперативне, що відрізняє його від випадкових та релятивних аспектів та атрибутів самосвідомості і сприймається як цінне, що необхідно підтримувати та зберігати; 4) продукт зумовлений соціальною та політичною активністю, що підкреслює процесуальний, інтерактивний характер

вироблення солідарності і колективного саморозуміння; 5) випадковий продукт багатьох конкуруючих дискурсів, що підкреслює нестабільну, багатогранну і розрізнену природу «я» [1, с. 73–76].

Отже, ідентичність може інтерпретуватися і почуттям, і самооцінкою, і сукупністю знань суб'єкта про себе, і відношенням, і структурою ролей, і поведінковою мотивацією, і репрезентацію суб'єкта через дискурсивні практики і т.п., що дає змогу розглядати її складним багатовимірним інтегративним феноменом. Одним зі способів впорядкування багатозначності в аксіологічному сенсі є вирізнення основних вимірів політичної ідентичності. Коротко з'ясуємо особливості аполітичної ідентичності.

Політична ідентичність, яка є різновидом соціальної, формується політичними практиками і процесами взаємодії суб'єктів з політичними інститутами. Політологічні дослідження акцентують увагу на рівнях ідентичності, які визначають або групові інтереси та дії, або тенденції і стратегії розвитку політичної спільноти, тобто на колективних ідентичностях. Перефразовуючи Ш. Муффа, вкажемо, що колективні ідентичності завжди суть ідентичності політичні [3, с. 60]. Вони постають надіндивідуальними, основними властивостями яких є згуртованість і солідарність групи (спільноти), сформовані на основі позаособистісних ознак, цінностей та інтерсуб'єктивних практик. У цьому сенсі колективні (групові) ідентичності є контекстом формування індивідуальної самості через інтерналізацію й соціалізацію спільних смислів, цінностей і спільних (часто інституціоналізованих) рольових і поведінкових моделей. На цьому рівні встановлюються емоційні зв'язки індивіда з усталеними в суспільстві політичними та соціальними інститутами. У такому сенсі колективна ідентичність як сукупність спільних уявлень про колективне «Я» (чи «Ми») формує узгоджену, солідарну позицію та мотивацію індивідуальної й групової поведінки й діяльності з реалізації стратегії загальносуспільного розвитку, національних інтересів. Для прикладу, С. Гантінгтон стверджував, що «національні інтереси виростають з національної ідентичності» [8, с. 31].

Для з'ясування особливості/відмінності колективних ідентичностей від індивідуальних звернемося до праць норвезького вченого І. Нойманна. По-перше, колективні функціонують «на рівні соціальному», тоді як індивідуальні залишаються «питанням емоцій»; у цьому сенсі колективні ідентичності «уявляються» (Б. Андерсон); по-друге, колективні ідентичності конструюються не лише «уявлюваним матеріалом», який визначається внутрішнім й історичним розвитком спільноти, але й зовнішніми складовими, або ж «Іншими». Під «Іншими» розуміють спільноти, які характеризуються відмінними способом життя, мовою, культурою, цінностями, політичними інтересами й цілями. Тому колективні ідентичності існують завдяки «певним маркерам» (ознакам), котрі відділяють одні спільноти від інших – колективне Я від Інших. Індивідуальні ідентичності спрямовані більше на інтеграцію людини в групу, спільноту через порівняння та сприйняття (чи несприйняття) маркерів колективної ідентичності. І по-третє: колективні ідентичності є мотиваціями суб'єктів і передумовами до дії, зокре-

ма колективної діяльності, вони структурують соціальний та політичний простір [5, с. 14–15].

Узагальнюючи, доповнимо, що політичні, колективні ідентичності є складними інтегративними феноменами, вони більшою мірою (аніж індивідуальні) гетерогенні, незалежні від того, поділяє чи не поділяє свою приналежність і лояльність спільноти кожен її член окремо. Безвідносно до відентифікації окремих індивідів вона здатна нав'язувати реальність, відповідну змісту її когнітивних елементів – через формування картину світу, символічної та ціннісної систем, впливати на соціально-політичну реальність, навіть, попри наміри відмовитись чи трансформувати їх.

Аналіз теоретичних інтерпретацій, а також історичного контексту розвитку політичної ідентичності як явища та поняття дає змогу визначити її фундаментальні виміри. Серед них передовсім визначимо унікальність та континуальність. Унікальність, у широкому розумінні, американський вчений Р. Баумайстер розглядає як відмінність буття від інших, усвідомлення неповторної своєрідності, автентичності свого «Я», своєї самості [12, с. 18–19], тобто унікальність визначається сукупністю характеристик, які відрізняють суб'єкт від іншого і дозволяють ідентифікувати його. Іншою стороною цього виміру ідентичності є процес формування, усвідомлення і збереження ознак (маркерів) подібності на протязі певного часу. Він розгортається між прагненням унікальності і необхідністю бути подібним, солідаризуватися з певною групою, що може нівелювати відмінність суб'єкта.

Континуальність визначається Р. Баумайстером єдністю і цілісністю буття суб'єкта у часі і забезпечує неперервність динамічного процесу його самовизначення в умовах внутрішніх та зовнішніх змін [12, с. 18], адже «не тільки властивості, риси явища, а й його закони диктуються часом» [9, с. 266]. Н. Еліас вважає, що континуальність процесу розвитку ідентичності «вплетена» у континуальність пам'яті [10, с. 259–260]. На нашу думку, безперервність пам'яті індивіда чи історичної пам'яті народу, а також свідомості/самосвідомості впорядковує і «зв'язує» зміни, які, хоча й загрожують ідентичності суб'єкта, але не руйнують її.

Отже, ідентичність відображає процес збереження ознак подібності та відмінності суб'єкта відносно усталеними протягом певного часу. Вона встановлюється як результат двох процесів – об'єднання (інтеграції, залучення) і розрізнення.

Ще одним виміром ідентичності є контекстуальність – обумовленість соціально-політичним та історичним (часовим) контекстом. «При дослідженні реальних явищ доводиться стикатися з тим, що їх зміни залежать від ряду значущих станів навколишнього середовища – контексту, в якому вони знаходяться» [7, с. 112]. Контекст у такому сенсі виступає середовищем формування ідентичності й чинником її змін і трансформацій. Іншими словами, потенціал колективної ідентичності визначається контекстом суспільства та цивілізації, в межах якого формуються і функціонують основні смисли, норми і цінності, навколо яких суспільство організоване; вони окреслюють символічні межі ідентичності. Це означає також, що вибір моделі (чи моделей) ідентичності не може бути вільним чи апіорним (і на

індивідуальному, і на колективному рівнях), оскільки він здійснюється в певному контексті (політичному, соціокультурному, історичному, цивілізаційному), який формує не лише можливі альтернативи, а й задає набір соціальних і політичних практик, які конституують і конструюють ідентичність. Кожний історичний період «передбачає обмежений набір соціально значимих моделей, які можна успішно поєднувати в процесі ідентифікації» [11, с. 63].

Контекстуальність зумовлює ситуаційність та процесуальність ідентичності, відтак вона постає скоріше процесом, аніж станом. Підкреслимо, що розвиток дискурсу ідентичності, її теоретичні інтерпретації також контекстуальні і зумовлені еволюцією філософських ідей та політичних цінностей.

Динамічність як вимір колективної ідентичності зумовлений контекстом. Вона виявляється в поетапному розвитку ідентичності, її трансформації під впливом внутрішніх та зовнішніх умов, можливих кризх ідентичності. У цьому сенсі розвиток ідентичності відбувається в континуумі внутрішнього і зовнішнього як джерел її обумовленості та розвитку. Внутрішні (або інтерналістські) виміри ідентичності зосереджені на внутрішніх чинниках розвитку явища і виявляються в процесах саморозуміння, самосвідомості, самоописування і, в кінцевому результаті, самоідентифікації на основі рефлексивної оцінки об'єктивних або усталених у часі ознак (наприклад, територія, мова, етнічна культура, історична пам'ять, символи, громадянство для національної ідентичності). Зовнішні (або екстерналістські) виміри колективної ідентичності знаходять відображення в усвідомленні і розумінні суб'єктом себе через реакцію на виклики зовнішнього середовища (наприклад, регіонального чи міжнародного для держави-нації) та сприйнятті і взаємодії з Іншими – значимими Іншими, Чужими, Ворогами. Інший також окреслює межу ідентичності, простір за межею – це простір Іншого.

Визначені виміри формують референтність ідентичності – її набуття в процесі комунікації, відносин зі значимими (або референтними) групами чи спільнотами. У цьому сенсі в дослідженні ідентичності важливо знайти баланс між вивченням атрибутивних і реляційних, інтерсуб'єктних чинників її становлення і розвитку. Колективна ідентичність завжди є більше відносинами, аніж станом чи ознаками. Вона, як ми вже підкресливали, є динамічною, а на сучасному етапі – плинною (термін З. Баумана). Формування та конструювання колективної ідентичності формується/конструюється в просторі відносин з Іншими, в процесі яких відбувається репрезентація й інтерпретація сутнісних ознак колективного суб'єкта (маркерів його самості), а також їхня адаптація до змін у середовищі – соціально-політичного, міжнародного, цивілізаційного.

Конститутивним виміром політичної ідентичності (як і будь-якої іншої), що забезпечує її цілісність і запобігає кризам ідентичності, є структурний. Зазвичай вирізняють три основні структурні елементи ідентичності. По-перше, когнітивний елемент – набір об'єктивних рис, ознак (маркерів), з якими себе ототожнює суб'єкт і які формують образ колективного «Я». Це змістовне наповнення колективної іден-

тичності, наприклад, для неаціональної ідентичності – знання і уявлення про свою націю, критерії етнічної і національної диференціації та ідентифікації. По-друге, афективний (або афективно-ціннісний) елемент – емоційне ставлення до ідентифікаційних маркерів (когнітивних елементів), їхня репрезентація та інтерпретація у відносинах зі значимими Іншими. Для національної ідентичності – це комплекс почуттів, викликаних фактом приналежності до певної нації, самооцінка суб'єкта в континуумі від позитивних почуттів (гордість, гідність, самоповага, радість, відданість) до негативних (образ, сорому, вини, приниження). Третій елемент – мотиваційно-поведінковий – знаходить відображення в конкретних діях суб'єкта, детермінованих образом «Я» (когнітивною підсистемою) та своєю самооцінкою. Ці структурні елементи необхідно, на нашу думку, доповнити дискурсивним, оскільки на сучасному етапі він є невід'ємним інструментом конструювання, репрезентації та інтерпретації когнітивних, афективних та поведінкових структур. Визначені елементи є взаємозалежними і взаємодоповнюючими, формують та інтегрують політичні, колективні ідентичності.

Висновки. Проведений аналіз дає змогу вирізнити три фундаментальні виміри ідентичності: унікальність (відмінність), континуальність та контекстуальність, які формувались та історично виявляли себе різною мірою в різні періоди. Вони задають інші виміри політичних ідентичностей – інтерсуб'єктність, гетерогенність, референтність, динамічність, процесуальність, взаємозалежність елементів. Їхнє розуміння і вирізнення операціоналізує поняття «ідентичність», локалізоване в конкретно-історичному часі.

Література

1. Брубейкер Р. За пределами «ідентичности» / Р. Брубейкер, Ф. Купер // *Ab imperio*. – 2002. – № 3. – С. 61–115.
2. Гібернау М. Ідентичність націй / Монсеррат Гібернау. – К.: Темпора, 2012. – 304 с.
3. Муфф Ш. Демократія в многополярном мире // *Шанталь Муфф* // *Прогнозис*. – 2009. – № 2(18). – С. 59–71.
4. Нагорна Л. Регіональна ідентичність: український контекст / Л. Нагорна. – К.: ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2008. – 405 с.
5. Нойманн И. Использование «Другого»: образы Востока в формировании европейских идентичностей / И. Нойманн; пер. с англ. В. Литвинова, И. Пильщикова. – М.: Новое издательство, 2004. – 336 с.
6. Рикер П. Повествовательная идентичность / П. Рикер // *Герменевтика. Этика. Политика: Моск. лекции и интервью*. – М.: КАМІ, 1995. – С. 19–38.
7. Федотова Н.Н. Изучение идентичности и контексты ее формирования / Н.Н. Федотова. – М.: Культурная революция, 2012. – 200 с.
8. Хантингтон С. Кто мы? Вызовы американской национальной идентичности / С. Хантингтон; Пер. с англ. А. Башкирова. – М.: ООО «Издательство АСТ»: ООО «Транзиткнига», 2004. – 635 с.
9. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка; [пер. с англ.]; под. ред. В.А. Ядова. – М.: Аспект-пресс, 1996. – 416 с.
10. Элиас Н. Общество индивидов / Н. Элиас; пер. с нем. – М.: Практикс, 2001. – 336 с.

11. Эриксон Э. Идентичность, юность, кризис / Эрик-сон Э. ; пер. с англ. ; общ. ред. и предисл. Толстых А.В. – М. : Прогресс, 1996. – 344 с.

12. Baumeister R. Identity. Cultural Change and Struggle for Self / R. Baumeister. – New York : Oxford University Press, 1986. – 292 p.

13. Calhoun C. Critical Social Theory : Culture, History, and Challenge of Difference / C. Calhoun. – Oxford : Wiley-Blackwell, 1995. – 356 p.

14. Castells M. The power of identity / M. Castells. – Malden MA : Blackwell, 2004. – 537 p.

15. Gleason P. Identifying Identity: A Semantic History / P. Gleason // The Journal of American History. – Vol. 69. – No. 4. – 1983. – P. 910–931.

16. Mackenzie W.J. Political Identity / W.J. Mackenzie. – Harmondsworth: Manchester University Press, 1978. – 185 p.

17. Melucci A. Challenging Codes : Collective Action in the Information Age / A. Melucci. – Cambridge : Cambridge University Press, 1996. – 441 с.

Анотація

Угрин Л. Я. Сутність та основні виміри політичної ідентичності: теоретичний аналіз. – Стаття.

З'ясовано основні виміри поняття «політична ідентичність» як категорії аналізу, що характеризується багатозначністю інтерпретацій, плюралізмом методологічних підходів, відсутністю чітких предметних меж застосування як аналітичного інструменту. Наслідком є розмивання змісту феномену політичної ідентичності. Запропоновано одним зі способів впорядкування багатозначності вирішення вимірів політичної ідентичності. Серед основних визначено – унікальність, континуальність, контекстуальність, інтерсуб'єктивність, гетерогенність, референтність, динамічність, процесуальність, взаємозалежність елементів. Вони задають певний континуум, або дихотомію формування і функціонування колективних політичних ідентичностей.

Ключові слова: політична ідентичність, колективна ідентичність, унікальність, континуальність, контекстуальність.

Аннотация

Угрин Л. Я. Сущность и основные измерения политической идентичности: теоретический анализ. – Статья.

Выяснены основные измерения понятия «политическая идентичность» как категории анализа, которая характеризуется многозначностью интерпретаций, плюрализмом методологических подходов, отсутствием четких предметных границ применения как аналитического инструмента. Следствием этого является размывание содержания феномена политической идентичности. Предложено, как один из способов упорядочения многозначности, выделение измерений политической идентичности. Среди основных – уникальность, континуальность, контекстуальность, интерсубъективность, гетерогенность, референтность, динамичность, процессуальность, взаимозависимость элементов. Они задают определенный континуум, или дихотомию формирования и функционирования коллективных политических идентичностей.

Ключевые слова: политическая идентичность, коллективная идентичность, уникальность, континуальность, контекстуальность.

Summary

Uhrin L. Y. The essence and main dimensions of political identity: a theoretical analysis. – Article.

The study examines the main dimensions of «political identity» concept as a category of analysis characterized by ambiguity of interpretations, pluralism of methodological approaches and lack of clear subject boundaries of its use as an analytical tool. As a result the content of political identity phenomenon is blurred. The author offers using one of the ways to regulate the ambiguity in distinction of political identity dimensions. The main ones include uniqueness, continuity, contextuality, intersubjectivity, heterogeneity, reference, dynamism, processuality and interdependence of elements. They set a certain continuum or dichotomy of collective political identities formation and functioning.

Key words: political identity, collective identity, uniqueness, continuity, contextuality.